

Sakaryaspor Taraftarlarının Bağlılık Düzeyleri ile Saldırganlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Faik Orhun TAPŞIN¹ , Emin ÖZDEMİR² , Sermin AĞRALI ERMİŞ³

Özet

Amaç: Bu araştırma, Sakaryaspor taraftarlarının bağlılık düzeyleri ile saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Sakaryaspor taraftarları oluştururken örnekleme ise, amaçlı örnekleme yöntemiyle Google Form üzerinden araştırmaya gönüllü olarak katılan 342 kişi oluşturmuştur. Araştırmada; kişisel bilgi formu, Takım Sporları Taraftar Bağlılık Ölçeği ve Kulüp Saldırganlık Ölçeği kullanılmıştır. Ölçüm güvenirliği Cronbach Alpha sonuçlarına göre yorumlanmıştır. Katılımcıların verileri incelendiğinde, basıklık ve çarpıklık değerlerinin normal aralıkta olduğundan kaynaklı veriler normal dağılım göstermiştir. Verilerin normal dağılımından dolayı ölçekler arasındaki ilişkide Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans ile yüzdelik değerler, tanımlayıcı istatistik ve korelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma sonuçları incelendiğinde katılımcıların takımla bağlılık düzeyleri ile saldırganlık düzeylerinin ortalama puanın üzerinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılardan toplanan veriler doğrultusunda Sakaryaspor taraftarlarının takımla bağlılık düzeylerinin alt boyutları ile saldırganlık düzeylerinin alt boyutları arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Sonuç: Araştırmanın sonucunda, Sakaryaspor taraftarlarının bağlılık düzeyinin artmasına bağlı olarak, saldırganlık düzeylerinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bağlılık, Sakaryaspor, Saldırganlık, Taraftarlık.

Investigation of the Relationship Between Commitment Levels and Aggression Levels of Sakaryaspor Fans

Abstract

Aim: This study was conducted to examine the relationship between the level of team loyalty and the level of aggression among Sakaryaspor supporters.

Methods: In the study, the relational screening model, one of the quantitative research methods, was employed. While the population of the study consisted of Sakaryaspor supporters, the sample comprised 342 individuals who voluntarily participated in the study via Google Forms, selected through purposive sampling. Data was collected using a Personal Information Form, the Team Sports Fan Loyalty Scale, and the Club Aggression Scale. The reliability of the scales was evaluated based on Cronbach's Alpha coefficients. Since the skewness and kurtosis values of the collected data were within acceptable ranges, the data were considered to show a normal distribution. To examine the relationship between the variables, Pearson Correlation Analysis was conducted. In addition, frequency and percentage distributions, descriptive statistics, and correlation analysis were used in the data analysis process.

Results: The results revealed that participants had above-average levels of both loyalty to their team and aggression. Furthermore, a positive and significant relationship was identified between the sub-dimensions of team loyalty and the sub-dimensions of aggression.

Conclusion: According to the results obtained, as the level of loyalty among Sakaryaspor supporters increased, their tendency toward aggressive behavior also rose. This indicates that there is a meaningful relationship between fan loyalty and aggressive behaviors.

Keywords: Aggression, Commitment, Fanhood, Sakaryaspor.

Gönderi Tarihi : 02.07.2025

Kabul Tarihi : 30.09.2025

Online Yayın Tarihi : 30.09.2025

<https://doi.org/10.18826/usecabd.1733053>

GİRİŞ

Günümüz spor endüstrisinin en önemli branşlarından biri olan futbol, küresel ölçekte kazandığı popülerite ile sadece sportif bir faaliyet olmanın ötesine geçmiştir. Futbolun bu denli yaygın ve etkili bir hale gelmesinde en büyük pay, hiç şüphesiz kulüplerin sahip olduğu taraftarlara aittir. Taraftarlar, yalnızca takımlarını desteklemekle kalmayıp, aynı zamanda kulüplerin sürdürülebilirliğini sağlayan temel ekonomik ve sosyal kaynağı da oluşturmaktadır. Bu bağlamda taraftarları görmezden gelmek ya da onları yeterince analiz etmeyen bir yaklaşım, futbolun dinamiklerini anlamada ciddi bir eksiklik

¹ Sorumlu Yazar: Dicle Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yöneticiliği Bölümü, Türkiye, tpsnohun@gmail.com

² Rize Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Türkiye, emin.ozdemir@erdogan.edu.tr

³ Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Türkiye, sermin.agrali@gmail.com

oluşturur (Göksel ve ark., 2020). Taraftarlık, bireyin belirli bir takıma ya da sporcuya duyduğu aidiyetin bir ifadesi olarak ortaya çıkar ve bu aidiyet duygusu, ortak duygular yaşama, ortak deneyimlerden tatmin olma ve kimlik geliştirme sürecine dayanır. Özellikle tutkulu taraftarlar, bilgileri, sadakatleri ve süreklilik gösteren destekleriyle “die hard” olarak tanımlanmakta ve topluluk içinde saygı görmektedir (Harasta, 2021). Ancak taraftarlık yalnızca olumlu duyguları besleyen bir olgu değildir; kimi zaman, özellikle rekabetin yoğunlaştığı müsabakalarda, saldırganlık ve şiddet gibi olumsuz davranışlara da zemin hazırlayabilmektedir (Rudd, 2017). Spor taraftarlığı bireylere güçlü bir aidiyet duygusu kazandırırken, aynı zamanda duyguların dışa vurulmasına da aracılık eder (Zillmann ve ark., 1989). Bu nedenle bu ilişkiyi yönetecek stratejiler geliştirilmelidir (Özbek, 2025). Takımlarına bağlılığı yüksek olan taraftarlar, mağlubiyetleri daha kişisel algılayabilir ve bu durum saldırgan tepkilere neden olabilir. Grup dinamikleri, stadyum atmosferi ve çeşitli dış etkenler, özellikle yüksek rekabetli karşılaşmalarda agresif davranışları tetikleyebilir. Bu nedenle, taraftar kültürünün olumlu değerler üzerinden şekillendirilmesi, şiddet ve saldırganlığın önlenmesi adına büyük önem taşımaktadır (Wann ve Branscombe, 1990). Bireylerin takımlara karşı geliştirdikleri bağlar çoğunlukla duygusal ve psikolojik unsurlarla şekillenir (Zorba ve ark., 2017). Taraftarlar, bu bağlarını genellikle barışçıl yollarla ifade etseler de zaman zaman bu bağlılık sosyal statü kazanma aracı hâline de gelmektedir (Eker, 2010). Taraftarlık, bireylere bir topluluğa ait olma hissi sunar ve bu hissin getirdiği sosyal doyum, taraftarların spora olan bağlılıklarını pekiştirir (Smith ve Stewart, 2007). Ancak bu duygusal yatırım, bazı durumlarda saldırganlık davranışları ile de iç içe geçebilmektedir. Literatürde, taraftarların maç esnasında yaşadıkları yoğun duyguların, özellikle olumsuz sonuçlar karşısında saldırganlığa dönüşebileceği belirtilmektedir (Mil ve Şanlı, 2015). Bu bağlamda taraftar bağlılığı, sadece bir takıma olan sevgi ve sadakati değil; aynı zamanda bireyin sosyal kimliğinin inşasında belirleyici bir rolü ifade eder. Taraftarlar arası rekabetin zamanla takımlar arası rekabetten daha yoğun hâle gelmesi, diğer takımlara yönelik duyulan saygı ya da nefretin bireysel değil, grup davranışlarını içeren sosyal bir olgu olarak ele alınmasını gerektirir (Deveci Şirin ve Şirin, 2023). Taraftar saldırganlığı, günümüzde yalnızca bireysel bir problem değil, birçok spor kulübünü etkileyen küresel çapta bir toplumsal sorun olarak görülmektedir (Toder-Alon ve ark., 2019). Bu nedenle, taraftar davranışlarının bilimsel yöntemlerle incelenmesi ve çözüm önerileri üretilmesi hem spor kulüplerinin gelişimi hem de toplum huzuru açısından kritik bir gerekliliktir.

Bu araştırma, Sakaryaspor taraftarlarının takıma olan bağlılık düzeyleri ile saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Taraftar bağlılığı ve saldırganlık davranışları arasındaki dinamiğin anlaşılması, yalnızca Sakaryaspor özelinde değil, genel olarak taraftar profillerinin daha sağlıklı yönetilebilmesi adına önemli bulgular sunabilir. Bu araştırma kapsamında aşağıdaki problem cümlesine cevap aranmıştır. Sakaryaspor taraftarlarının bağlılık düzeyleri alt boyutları ile saldırganlık düzeyleri alt boyutları arasında ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modelinde, ölçekler arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla ilişkisel (bağlantılı) tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel (bağlantılı) taramada, parametreler arasındaki bağlantıların incelenmesi amacıyla kullanılan tarama modelleri türlerinden biridir (Karasar, 2019).

Örneklem Grubu

Araştırmanın örneklem grubunu, amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen Sakaryaspor taraftarları oluşturmaktadır. Bu örneklem grubunun özellikle seçilmesi yerel kimlik ve aidiyet duygusunu güçlü şekilde yansıtan, aynı zamanda sadakat ve saldırganlık eğilimleriyle dikkat çeken bir taraftar kitlesi olmasından kaynaklıdır. Amaçlı örnekleme, önemli ve detaylı bilgi sağlayabilecek durumların daha derinlemesine incelenmesine olanak sağlayan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.107). Çalışmaya 18 yaş ve üstündeki 342 kişi katılmıştır. Araştırmalarda, soru madde sayısının yaklaşık 10 katı büyüklüğünde bir örnekleme ulaşmanın, yeterli örneklem grubu oluşturmak için genellikle yeterli olduğu belirtilmektedir (Kline, 2016). Araştırmada kullanılan ölçeklerin soru maddelerinin toplamı (TSTBÖ 17 + 6 KSÖ=23) düşünüldüğünde yeterli örneklem sayısına ulaşıldığı düşünülmektedir. Araştırma, katılımcıların gönüllü katılımına dayalı olarak yürütülmüştür. Çalışmada, araştırmanın nicel veri toplama sürecinde katılımcıların görüşlerini öğrenmek için veriler, çevrim içi bir yöntem olan

Google Form aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın verileri Sakaryaspor taraftarlarının sosyal medya bağlantıları ve WhatsApp gruplarından toplanmıştır.

Tablo 1. Örneklem grubuna ait demografik özellikler

Değişkenler	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	73	21,3
	Erkek	269	78,7
Yaş	Ortalama	32	100,0
	Yeni Taraftarım	43	12,6
	1-2 yıl	52	15,2
	3 -4 yıl	81	23,7
Ne kadar süredir Sakaryaspor Taraftarısınız?	5 yıl ve üzeri	166	48,5
	Toplam	342	100,0

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların demografik özellikleri gösterilmiştir. Araştırmada katılanların %21,3'ünün kadın, %78,7'sinin ise erkek olduğu görülmektedir. Yaş dağılımı incelendiğinde, araştırmaya katılan bireylerin yaşlarının 18 ile 61 arasında değiştiği belirlenmiştir. Katılımcıların yaşlarına ilişkin ortalamanın ise 32 olduğu tespit edilmiştir. Ne kadar süredir Sakaryaspor taraftarısınız sorusuna ise, %12,6'sinin yeni taraftar, %15,2'sinin 1-2 yıl, %23,7'ünün 3-4 yıl, %48,5'inin 5 yıl ve üzeri olduğu görülmüştür.

Veri toplama araçları

Araştırmada önceden anonim olarak hazırlanmış bilgi formu mevcuttur. Bilgi formunda katılımcıların demografik bilgilerine yönelik sorular sorulmuştur. Bilgi formunda cinsiyet, yaş ve ne kadar süredir Sakaryaspor taraftarısınız soruları vardır. Ayrıca araştırmada Takım Sporları Taraftar Bağlılık Ölçeği ve Kulüp Saldırganlık Ölçeği kullanılmıştır. Kişilere fiziksel, psikolojik ve sosyal anlamda zarar verici hiçbir soru sorulmamıştır.

Takım Sporları Taraftar Bağlılık Ölçeği (TSTBÖ): Ölçek, Yetim ve ark. (2023) tarafından geliştirilen 3 boyut ve 17 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, Duygusalılık (1-9), Sürdürebilirlik (14-17), Normatif (10-13) alt boyutlarından oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutlarının güvenilirlikleri incelendiğinde; Duygusalılık 0,86, Sürdürebilirlik 0,82 ve Normatif'in 0,70 olduğu sonucuna ulaşıldığı belirtilmiştir.

Kulüp Saldırganlık Ölçeği (KSÖ): Shuv-Ami ve Toder-Alon'un (2021) geliştirdiği, Kural ve Elçi (2023) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan ölçek, 6 maddelik, iki boyuttan (taraftar saldırganlığı ve takım saldırganlığı) oluşan ve 10'lu derecelendirilmiş likert tipli bir ölçektir. Tüm ölçekte iç tutarlılık katsayısı 0,88'dir. Taraftar Saldırganlığının alt boyutunun güvenilirliği 0,88 iken Takım Saldırganlığı alt boyutunun güvenilirliği ise 0,82 olarak belirtilmiştir.

Veri analizi

Verilerin normal dağılımı için gerekli aralık -2+2 olduğu ve araştırmanın Skewness ve Kurtosis değerlerinin de bu aralıkta olduğundan kaynaklı parametrik testler kullanılmıştır (George, 2011). Araştırmada verilerin normal dağılımı tablo 3'te gösterilmiştir. Verilerin normal dağılımından kaynaklı ölçekler arasındaki ilişki için Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır.

Verilerin güvenilirliği

Tablo 2. Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirlikleri

Ölçekler	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha
Takım Sporları Taraftar Bağlılık Ölçeği (TSTBÖ)	17	,90
<i>Duygusal Bağlılık</i>	9	,89
<i>Normatif Bağlılık</i>	4	,75
<i>Sürdürebilirlik Bağlılık</i>	4	,75
Kulüp Saldırganlık Ölçeği	6	,87
<i>Taraftar Saldırganlığı</i>	3	,86
<i>Takım Saldırganlığı</i>	3	,71

Tablo 2.'de araştırmada kullanılan Takım Sporları Taraftar Bağlılık Ölçeği ile alt boyutları ve Kulüp Saldırganlık Ölçeği ile alt boyutlarının güvenilirlikleri gösterilmiştir. Sonuç olarak araştırmada kullanılan Takım Sporları Taraftar Bağlılık Ölçeği Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısının $\alpha=,90$ *Duygusal Bağlılığın* $\alpha=,89$ *Normatif Bağlılığın* $\alpha=,75$ *Sürdürebilirlik Bağlılığın* $\alpha=,75$ ve Kulüp Saldırganlık

Ölçeği Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısının $\alpha=,87$ alt boyutları incelendiğinde *Taraftar Saldırganlığının* $\alpha=,86$ ve *Takım Saldırganlığının* $\alpha=,71$ olduğu tespit edilmiştir.

BULGULAR

Tablo 3. Ölçek ve alt boyutlarına ilişkin değerler sonuçları

Boyutlar	Madde Sayısı	n	Ort.	S.S.	Çarpıklık	Basıklık	Min.	Maks.
Takım Sporları Taraftar Bağlılık Ölçeği (TSTBÖ)	17	342	60,64	12,77	-,232	-,557	29,00	85,00
<i>Duygusal Bağlılık</i>	9	342	34,03	7,91	-,449	-,755	15,00	45,00
<i>Normatif Bağlılık</i>	4	342	13,01	3,79	-,241	-,412	4,00	20,00
<i>Sürdürülebilirlik Bağlılık</i>	4	342	13,59	3,89	-,333	-,419	4,00	20,00
Kulüp Saldırganlık Ölçeği	6	342	40,21	12,13	-,776	,533	6,00	60,00
<i>Taraftar Saldırganlığı</i>	3	342	21,07	7,12	-,676	-,059	3,00	30,00
<i>Takım Saldırganlığı</i>	3	342	19,13	6,07	-,630	,358	3,00	30,00

Tablo 3'e göre, katılımcıların Takım Sporları Taraftar Bağlılık Ölçeği (TSTBÖ) puan ortalaması $60,64 \pm 12,77$, Duygusal Bağlılık puan ortalaması $34,03 \pm 7,91$, Normatif Bağlılık puan ortalaması $13,01 \pm 3,79$ ve Sürdürülebilirlik Bağlılık alt boyutundan elde ettikleri puan ortalaması $13,59 \pm 3,89$ olduğu görülmüştür. Kulüp Saldırganlık Ölçeğine bakıldığında katılımcıların ölçekten aldıkları puan ortalamasının $40,21 \pm 12,13$, Taraftar Saldırganlığı alt boyutundan $21,07 \pm 7,12$ ve Takım Saldırganlığı alt boyutunun $19,13 \pm 6,07$ olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda tüm ölçek ve alt boyut puan ortalamaları, ortalamanın üzerinde olduğu görülmüştür. Araştırmada kullanılan ölçek araçlarından elde edilen verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde, Skewness (Çarpıklık) ve Kurtosis (Basıklık) değerlerinin +2 ve -2 aralığında olduğu ve verileri normal dağıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda, veri analiz sürecinde parametrik testler tercih edilmiştir

Tablo 4. Takım sporları taraftar bağlılık ölçeği ve alt boyutları ile kulüp saldırganlık ölçeği ve alt boyutları arasındaki ilişkiye yönelik korelasyon analizi sonuçları

Ölçekler		Takım Sporları Taraftar Bağlılığı		
		Duygusal	Normatif	Sürdürülebilirlik
Kulüp Saldırganlığı	Taraftar Saldırganlığı	,381**	,202**	,294**
	Takım Saldırganlığı	,343**	,246**	,277**

** $p < 0,01$; 0.000-0.300 arası düşük düzeyde ilişki, 0.301- 0.700 arası orta düzeyde ilişki, 0.701-1.00 arası güçlü bir ilişki

Araştırmada elde edilen korelasyon sonuçlarına göre, taraftar saldırganlığı ile taraftar bağlılığının tüm boyutları arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur; en güçlü ilişki duygusal bağlılık ile gözlemlenirken ($r=,381$, $p<,01$), sürdürülebilirlik ($r=,294$, $p<,01$) ve normatif bağlılık ($r=,202$, $p<,01$) ile de anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Benzer şekilde, takım saldırganlığı ile taraftar bağlılığının tüm boyutları arasında pozitif ve anlamlı korelasyonlar tespit edilmiş olup, en yüksek ilişki duygusal bağlılık ($r=,343$, $p<,01$) boyutunda görülmüştür; normatif bağlılık ($r=,246$, $p<,01$) ve sürdürülebilirlik ($r=,277$, $p<,01$) boyutlarıyla da anlamlı düzeyde ilişkiler mevcuttur. Bu bulgular, taraftar bağlılığı düzeyi yükseldikçe hem taraftar hem de takım saldırganlığının artma eğiliminde olduğunu, özellikle duygusal bağlılığın saldırganlık ile en güçlü bağa sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

TARTIŞMA

Bu çalışma, Sakaryaspor taraftarlarının bağlılık düzeyleri ile saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Bulgular, taraftar bağlılığı alt boyutları ile kulüp saldırganlık alt boyutları düzeyleri arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenirliklerinin yüksek olması, verilerin geçerliliğini ve güvenilirliğini artırmaktadır. Aşağıda bu bulgular, literatürle karşılaştırılarak tartışılacak ve sonuçlar ışığında çeşitli önerilerde bulunulacaktır.

Araştırmanın amacını oluşturan bir diğer bulgusu, taraftar bağlılığı alt boyutları ile saldırganlık alt boyutları arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmasıdır. Bu, taraftarların, takımlarına ve kulüplerine duydukları duygusal bağlılık arttıkça, takımlarına yönelik saldırganlık davranışlarının da arttığını ortaya koymaktadır. Bu bulgu, literatürdeki genel eğilimlerle uyumludur (Durmaz ve Buran, 2023; Nuriddinov, 2023; Çakıroğlu, 2022). Taraftarların takımlarına duyduğu taraftar bağlılığı arttıkça, saldırganlık davranışlarının artmasının nedeni, takımlarına ait olma ve kimlik geliştirme güdüsünden

olabileceğini düşündürmektedir (Theodorakis ve ark., 2012). Bu bağ, takımlarına yönelik tehditler veya olumsuzluklar karşısında savunma davranışları sergilemelerine de yol açabilir. Ayrıca, grup düşüncesi ve sürü psikolojisi de bu davranış ve tutumları destekleyen bir diğer faktör olabilir. Özellikle, Taraftar Saldırganlığı ile Takım Saldırganlığı alt boyutlarının, bağlılıkla olan ilişkilerinin anlamlı olması, taraftarların bağlılık düzeylerinin arttıkça daha fazla savunmacı ve saldırgan davranışlar sergileyebileceğine de işaret edebilmektedir (Hilliard ve Johnson, 2018).

Duygusal Bağlılık ile Kulüp Saldırganlık alt boyutlarındaki pozitif ilişki, taraftarların takımına karşı duyduğu duygusal bağlılıklarının, zamanla daha fazla saldırganlık davranışına yol açabileceğinin de bir göstergesi olabilmektedir. Duygusal bağlılık, taraftarların takımlarını savunma isteğini artırabilirken eş zamanlı olarak da şiddetli tepkilere yol açabileceği unutulmamalıdır. Taraftarlar, takımlarını sadece bir spor kulübü olarak değil, kişisel bir kimlik ve aidiyet duygusu içerisinde benimsedikleri kabul edilmektedir. Takımlarına olan duygusal bağlılıkları arttıkça, bu bağ, takımın başarısızlıkları, hakem kararları veya rakip takımların provokasyonlarına karşı daha güçlü bir savunma dürtüsüne de yol açabilir. Bu savunma güdüsü, bazen saldırganlık davranışlarına dönüşebilir, çünkü taraftarlar takımlarını "tehdit" olarak algıladıkları durumlarda, bu duygusal bağlılıklarını korumak adına agresif tepkiler verebilirler. Alan yazında da çalışmamıza paralel sonuçlar bu durumu desteklemektedir (Taştan ve ark., 2024; Lebed ve ark., 2024; Ağduman ve ark., 2023).

SONUÇ

Bu araştırmanın bulguları, taraftar bağlılığı ile saldırganlık durumların arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu sonucu çıkmıştır. Takım sporları taraftarlarının, takımlarına olan duygusal bağlılıklarının arttıkça, bu bağlılıklarının şiddetli tepkilere dönüşebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu, literatürdeki benzer çalışmalarla uyumludur ve taraftar davranışlarının yönetilmesinde duygusal bağlılığın önemini vurgulamaktadır.

Sonuç olarak, spor kulüpleri, taraftar bağlılıklarını yönetmek için daha sağlıklı iletişim ve etkileşim stratejileri geliştirmelidir. Taraftar gruplarına yönelik şiddet içermeyen destekleyici faaliyetler ve etkinlikler düzenlenmesi, şiddetli davranışların önüne geçilmesine yardımcı olabilir. Ayrıca, kulüplerin taraftarlarına yönelik eğitimler ve bilinçlendirme yönelik programlar düzenleyerek, taraftarların yalnızca takımlarına olan bağlılıklarını artırmakla kalmayıp, aynı zamanda bu bağlılıklarının şiddet içermeyen biçimlerde ifade edilmelerini teşvik edilebilir. Taraftar gruplarına yönelik şiddet içermeyen, kolektif dayanışmayı güçlendiren sosyal ve kültürel faaliyetler düzenlenmesi, bu bağlamda önemli bir adımdır. Sporla ilgili seminerler, gönüllülük temelli sosyal sorumluluk projeleri, kulüp bünyesinde oluşturulacak taraftar eğitim atölyeleri gibi yapıcı etkinlikler, aidiyet duygusunu pozitif bir biçimde pekiştirebilir. Bu tarz etkinlikler, aynı zamanda farklı gruplar arasındaki sosyal bütünleşmeyi artırarak, ayrımcılık ve düşmanlık gibi olumsuz tutumların da azalmasına katkı sağlayabilir. Bunun yanı sıra, spor kulüplerinin taraftarlarına yönelik olarak şiddet karşıtı eğitim programları ve bilinçlendirme kampanyaları düzenlemesi, taraftar davranışlarının uzun vadede olumlu yönde dönüşümünü destekleyebilir. Özellikle genç taraftar gruplarına yönelik bilinçli tüketici ve bilinçli taraftar yetiştirmeye yönelik programlar geliştirilmesi, sporun eğitsel ve birleştirici işlevini daha görünür kılacaktır. Kulüplerin, medya aracılığıyla vereceği yapıcı mesajlar, dijital mecralarda oluşturulacak etik taraftarlık kampanyaları ve saha içi/dışı iletişim faaliyetleri de bu süreçte etkili rol oynayabilir. Taraftarların yalnızca takımlarına olan duygusal bağlılıklarını artırmakla kalmayıp, bu bağlılığı şiddet içermeyen, pozitif biçimlerde ifade etmeleri için rehberlik edilmesi büyük önem taşır.

ÖNERİLER

- Taraftar sadakatıyla birlikte saldırganlık eğilimleri de artabileceği için, bu durum yöneticiler ve güvenlik birimleri tarafından dikkate alınmalıdır.
- Takım sadakatının saldırgan davranışlara zemin hazırlayabileceği ihtimali, taraftar yönetimi politikalarına yansıtılmalıdır. Taraftar bağlılığı ile saldırganlık arasındaki ilişki göz önünde bulundurularak önleyici sosyal programlar tasarlanabilir.
- Kulüplerin taraftar yönetimi politikaları, sadece bağlılık oluşturmaya değil, aynı zamanda bu bağlılığın negatif dışavurumlarını önlemeye de odaklanmalıdır. Özellikle yüksek rekabet içeren maçlarda, sadakat temelli duygusal tepkilerin kontrol altına alınabilmesi için psikososyal destek

programları, bilinçlendirici kampanyalar ve davranışsal yönlendirme içeren sosyal projeler tasarlanabilir.

- Taraftar davranışlarının analizine dayalı risk haritaları oluşturulabilir ve bu doğrultuda güvenlik birimlerinin eğitilmesi de bu stratejilerin etkili bir parçası olabilir.

TEŞEKKÜR

Çalışmada emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Etik Onay İzin Bilgileri

Etik Kurul Komitesi: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu
Protokol/Sayı Numarası: 2024/072

KAYNAKÇA

- Ağduman, F., Bedir, D., Karakaya, R., Savaş, Z., & Binici, Y. (2023). *Examining the Factors Affecting the Aggression Levels of Football Fans: In Turkey Samples. Sportis. Scientific Technical Journal of School Sport, Physical Education And Psychomotricity*, 9(3), 490-512. <https://doi.org/10.17979/sportis.2023.9.3.9285>
- Çakıroğlu, B. (2022). *Futbol taraftarlarının fanatizm duyguları ile siber zorbalık davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Deveci Şirin, H., & Şirin, E. F. (2023). The effect of fans' perceptions of psychological commitment to their team on respect and hatred towards opponents. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 25(2), 219-230. <https://doi.org/10.15314/tsed.1291640>
- Durmaz, E., & Buran, A. (2023). Futbol fanatikliğinin saldırganlık davranışı, öfke duygusu ve dürtüsellik ile ilişkisi. *ISPEC International Journal of Social Sciences & Humanities*, 7(2), 594-612. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7995654>
- Eker, G. Ö. (2010). Futbolun Dayanılmaz Çekiciliği, Büyülenen Taraftar Portresi, Fanatizm ve Beşiktaş. *Milli Folklor Kültür ve Araştırma Dergisi*, 22(85), 174-186.
- Göksel, A. G., Zorba, E., Yıldız, M., & Caz, Ç. (2020). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Taraftarı Oldukları Futbol Takımına Karşı Psikolojik Bağlılıklarının İncelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(25), 3800-3818. <https://doi.org/10.26466/opus.623549>
- Harasta, J. (2021). The development of sports fan: From self-identification to “Diehard”. *Athens Journal of Sports*, 8(1), 9-46. <https://doi.org/10.30958/ajspo.8-1-1>
- Hilliard, R.C. & Johnson, C.G. (2018), “Sport fan attitudes and willingness to commit aggressive acts”, *Journal of Sport Behavior*, 41(3), 305-329.
- Karasar, N. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemi*. 34. Baskı. Nobel. s.114.
- Kline, R. (2016). Principles and practice of structural equation modeling (4th ed.). The Guilford Press.
- Kural, S., & Elçi, G. (2023). Kulüp Saldırganlık Ölçeği: Türkçe Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(1), 1-13. <https://doi.org/10.33468/sbsebd.326>
- Lebed, F., Zach, S., Morgulev, E., & Fischl, D. (2024). The Complex Club-Fan Relationship: A Glimpse Into Stakeholders' Experience with the Aggressive Interventions of Fans. *Physical Culture and Sport*, 103(1), 15-27. <https://doi.org/10.2478/pcssr-2024-0009>
- Mil, H. & Şanlı, S. (2015). Sporda şiddet ve medya etkisi: Bir maçın analizi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(55), 231-247. <https://doi.org/10.17755/esosder.54183>
- Nuriddinov, A. (2023). A Study of the aggressive status of football fans. *American Journal of Social Sciences and Humanity Research*, 3(11), 73-80. <https://doi.org/10.37547/ajsshr/Volume03Issue11-10>
- Özbek, E. (2025). Üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumları ile öfke kontrol becerileri arasındaki ilişki. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 16 (60), 1166–1192. <https://doi.org/10.70736/ijoess.627>

- Rudd, A. (2017). Sport spectator behavior as a moral issue in college sport. *Journal of Amateur Sport*, 3(1), 96-114. <https://doi.org/10.17161/jas.v0i0.5923>
- Shuv-Ami, A., & Toder-Alon, A. (2021). A new team sport club aggression scale and its relationship with fans' hatred, depression, self-reported aggression, and acceptance of aggression. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 20(5), 1-21. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2021.1979076>
- Smith, A. C., & Stewart, B. (2007). The travelling Fan: Understanding the mechanisms of sport fan consumption in a sport tourism setting. *Journal of sport & tourism*, 12(3-4), 155-181. <https://doi.org/10.1080/14775080701736924>
- Taştemur, S., Balaban, Ş., Emir, E., & Yıldız, K. (2024). Spor kulübü taraftarlarının kulüp imajı, duygusal bağlılık ve sporda saldırganlık düzeylerinin incelenmesi. *Eurasian Research in Sport Science*, 9(2), 127-142. <https://doi.org/10.29228/ERISS.51>
- Theodorakis, N. D., Wann, D., Nassis, P., & Luellen, T. B. (2012). The relationship between sport team identification and the need to belong. *International Journal of Sport Management and Marketing*, 12(1-2), 25-38. <https://doi.org/10.1504/IJSM.2012.051249>
- Toder-Alon, A., Ickson, T., & Shuv-Ami, A. (2019). Team identification and sports fandom as predictors of fan aggression: The Moderating Role of Ageing. *Sport Management Review*, 22(2), 194-208. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2018.02.002>
- Wann, D. L., & Branscombe, N. R. (1990). Die-hard and fair-weather fans: Effects of identification on BIRGing and CORFing tendencies. *Journal of Sport and Social issues*, 14(2), 103-117. <https://doi.org/10.1177/019372359001400203>
- Yetim, A. A, Aydoğan, H., & Özdemir, E. (2023). Takım sporları taraftar bağlılık ölçeği geliştirme çalışması. *Spor Eğitim Dergisi*, 7(1), 26-39. <https://doi.org/10.55238/seder.1225713>
- Yıldırım, & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Zillmann, D., Bryant, J., & Sapolsky, B. S. (1989). Enjoyment from sports spectatorship. *Sports, Games, And Play: Social and Psychological Viewpoints*, 2, 241-278.
- Zorba, E., Mutlu, T. O. ve Bayrakdar, A. (2017). An evaluation of Turkish police officer's view on violence in football and hooliganism. *The Online Journal of Recreation and Sport*, 6 (4), 1-12. <http://doi.org/10.22282/ojrs.2017.17>

KAYNAK GÖSTERİMİ

- Tapşın, F. O., Özdemir, E., & Ağralı Ermiş, S. (2025). Sakaryaspor Taraftarlarının Bağlılık ile Saldırganlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi - USEABD*, 11(3), 294-300. <https://doi.org/10.18826/useabd.1733053>